

Kader anlayışımızı gözden geçirelim

Fadime Hanım: “Kadere iman nedir? Kader değişir mi? Biz kendi hayatımızı ne derece yönlendiriyoruz?”

İmanın altı esasından birisi kadere imandır. Kadere iman, her şeyin Cenab-ı Hakk'ın bizzat ilmiyle ve takdiriyle vücuda geldiğine inanmaktır.

Cenab-ı Hak şöyle buyurur: “Ne yeryüzünde vâkî olan, ne de sizin başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan evvel o, bir kitapta yazılmış olmasın! Doğrusu bu, Allah'a pek kolaydır.”¹ Bir diğer âyette ise Cenab-ı Hak: “Hazinesi bizim katımızda olmayan hiçbir şey yoktur. Biz onu ancak belli bir kadere (ölçüye) göre indiririz.”² buyurur.

Kaderi, her şeyi ve tüm kâinatı kapsayan bir muazzam program olarak telakki etmeliyiz. Bu çerçevede biz de kaderin hükmü altındayız. Çünkü kâinatta “ahsen-i takvim”³ makamı verilen ve en güzel biçimde yaratılan insanın programsız, plânsız ve rastgele yaratılması asla düşünülemez! Ancak kendi istek ve arzularımıza göre davranışlarımızı yönlendirme yetkisine sahip olduğumuzu, yani bir cüz'î irademizin bulunduğunu da unutmamalıyız. Bu da bizim “emanet-i kübrâ”, yani “en büyük emanet” sahibi olduğumuzu gösterir.

Kaderin Cenab-ı Hakk'ın ilmini, iradesini ve fiilini; cüz'î iradenin de kulun irâdesini ve fiilini ifâde ettiği cihetle İslâmiyetin ve îmanın gündemine girdiklerini beyan eden Bedüzzaman Saîd Nursî Hazretleri, her şeyi Cenab-ı Hak'tan bilen mü'minin tekliften ve mes'ûliyetten kaçmamak için karşısına cüz'î irâdenin çıktığını ve ona, “Yaptıklarında mes'ûl ve mükellefsin!” dediğini; kendisinden sâdır olan iyilikler ve güzellikler karşısında da mağrur olmamak ve gurura kapılmamak için önüne kaderin çıktığını ve ona: “Haddini bil; mağrur olma! Yapan sen değilsin; bu Cenab-ı Hakk'ın takdiridir!” dediğini kaydeder.⁴ Buna göre, iyilikler ve güzellikler Cenab-ı Allah'tandır. Kötülükler ve çirkinlikler de nefistendir. Başka bir ifadeyle kul iyiliklerini Cenab-ı Hakk'ın takdirine vermeli ve şükretmeli; kötülüklerini de kendi nefsinin cüz'î istek ve arzularına vermeli ve bunun şerrinden Allah'a sığınmalıdır.

Üstad Saîd Nursî hazretlerinin kader ve cüz'î iradeye bu yaklaşımı, şu âyetin de tefsiri mahiyetindedir: “Sana gelen her iyilik Allah'tandır. Sana gelen her kötülük nefsendendir.”⁵ Yani iyilikler bizden değil, Allah'tandır! Kötülüklerin mes'ûliyeti ise

kaderin değil, bizimdir! Yani iyiliklerimiz Cenab-ı Hak'ın kader çerçevesi içinde bizim için takdir buyurduğu çizgilerdendir; kötülüklerimiz ise, bizim bu çerçeveyi yırtarak, bu çizgilerden çıkarak, kendi cüz'î istek ve arzumuz ve nefsanî istihalarımız peşinde içine düştüğümüz ve kendimizi pençesinden kurtaramadığımız hazlarımızdandır.

Öyleyse kötülüklerimiz için kaderin zaten kabahati yoktur! İyiliklerimiz hususunda ise zâten bizim şikâyetimiz yoktur ki kadere küselim! Yani iyiliklerimiz için Allah'a şükrederiz. Kötülüklerden de kendimizi korumaya çalışırız ve Allah'ın yardım ve inâyetini isteriz. Namazın her rek'âtinde okumamız vacip olan Fatıha Sûresi'nde, günde en az kırk kıyamda: "İyyâke na'büdü ve iyyâke nesta'îyn. İhdinâ's-sırâta'l-müstakîm."6 diyoruz. Yani Cenab-ı Hak'tan yardım ve hidayet istiyoruz. Bu duâ bize vahiy diliyle ifâde eder ki: Kötülüklerden, seyyiâttan ve nefsimizin şer taleplerinden her an Allah'a sığınmalı; her an Allah'ın yardım ve inayetini istemeli ve hidayeti doğrudan Allah'tan dilemeliyiz.

Dikkat ederseniz: Cenab-ı Hak ne burada, ne de Kur'ân'ın hiçbir âyetinde kul ile Rabbi arasına bir "kader" engelini koymamıştır! Anlatılmak istenen odur ki: Kul Rabb'ine her an sığınmalı, duâ etmeli ve istemelidir. Rabb-i Rahîm de her an dualara cevap veren7, icabet eden ve kabul edendir.8 Arada, zannedildiği gibi bir "kader" engeli yoktur! İlginç değil mi?

Şu halde sanıyorum, kader anlayışımızı yeniden gözden geçirmemize ihtiyacımız var. Saîd Nursî hazretlerinin Kader Risalesi'nde kaydettiği gibi, kader geçmişe ve musibetlere karşı ümitsizliğin ve üzüntünün ilâcı olarak kullanılabilir. Yani kul musibetleri Cenab-ı Hak'ın takdir ettiğine inanırsa, sabreder ve Allah'tan yardım diler. Kendisinin kusuru olup olmadığını salim bir akıl ile araştırır. En azından bunalım konusu yapmaz, stres içine girmez.

Cenab-ı Hak'ın bizim yapacaklarımızı bilmesi ise, zaten O'nun Ulûhiyetinin şe'nidir. İlim sıfatının da gereğidir. Ancak biz, kendi irademizle hareket ederiz. Bundan dolayı da sorumluyuz.

Özetlemek gerekirse, hiç şüphesiz Cenab-ı Hak kulu ile, kulunun gidişatına, duâsına, kalbine, ihlâsına ve yönelişine göre muâmele yapar. "İman edip tevbe eden ve salih amel işleyenlerin, Allah kötülüklerini iyiliklere değiştirir. Allah bağışlar ve merhamet eder."9 âyet-i celîlesi bunu ifade eder.

Demek insan hayırlı yönelişleriyle ve duâlarıyla, Allah'ın da izni ve takdiri çerçevesinde kendi hayatını ve davranışlarını yönlendirmektedir.

Dipnotlar:

1. Hadid Sûresi, 22,
2. Hicr Sûresi, 21,
3. Tîn Sûresi, 4,
4. Sözlür, s. 427,
5. Nisâ Sûresi, 79,
6. Fâtihâ Sûresi, 5, 6,
7. Mü'min Sûresi, 60,
8. Bakara Sûresi, 186,
9. Furkan Sûresi, 70.